

Vedlegg: Høyringsuttale frå Hordaland Nei til EU

Høyringsuttale på datalagringsdirektivet frå Hordaland Nei til EU

Hordaland Nei til EU har hatt ein studiering på datalagringsdirektivet. Denne har munna ut i eit forslag til uttale som deretter heile fylkesstyret i Hordaland Nei til EU formelt har sakshandsama i styremøte 22.03.2010 og som vi no oversender til Samferdselsdepartementet.

Hordaland Nei til EU stiller seg bak hovudorganisasjonen vår Nei til EU sin uttale. I tillegg vil me for eiga rekning framføra:

Samandrag/Konklusjon:

EU sitt datalagringsdirektiv er eit drastisk inngrep i personvernet, pressa sitt kjeldevern og ytringsfridomen, og opnar for ei massiv overvaking. Langtidslagring av trafikkdata er eit inngrep som stort sett råkar lovlydige borgarar i staden for dei kriminelle det var retta mot. Det fins alt i dag effektive måtar å oppklara kriminalitet på utan å gå til masseovervaking av norske borgarar.

Stortinget bør derfor nytta reservasjonsretten mot datalagringsdirektivet.

Historisk tilnærming:

Overvåking av uskyldige borgere – samme mistaket om igjen?

Arbeiderpartiets rolle som pådriver for direktivet er skremmende i følgjende perspektiv: Aps rolle da (tillatelse til overvåking av kommunister og andre progressive) og Aps rolle nå (de er det eneste partiet som er for DLD).

Lund-rapporten (full tittel: «Dokument nr. 15 (1995-96) - Rapport til Stortinget fra kommisjonen som ble nedsatt av Stortinget for å granske påstander om ulovlig overvåking av norske borgere») ble presentert for Stortinget 28.mars 1996. Den ble utarbeidet av den såkalte Lund-kommisjonen, nedsatt 1. februar 1994. Rapporten avslører en omfattende overvåking av norske kommunister, sosialister og andre personer og grupper overvåkningstjenesten anså for å representere en trussel mot rikets sikkerhet under den kalde krigen. Den kritiserer flere forhold knyttet til de hemmelige tjenestene:

- Det tette samarbeidet mellom overvåkningstjenesten og Det norske Arbeiderparti
- Instruksstridig registrering
- Registrering på bakgrunn av gamle forestillinger
- Uklare myndighetsforhold

Selv om det i et vedlegg diskuteres rundt forholdet mellom overvåkningstjenestens virke og menneskerettighetene, er rammeverket som sådan ikke tema for rapporten.

Rapporten viser at overvåkingen fremfor alt har konsentrert seg om Norges Kommunistiske Parti, Sosialistisk Folkeparti, Arbeidernes Kommunistparti og Sosialistisk Venstreparti, samt organisasjoner som ble antatt å stå disse partiene nær, som Nei til Atomvåpen, Sambandet Norge-Sovjetunionen, Palestinakomiteen,

Kvinnefronten og Solidaritetskomiteen for Vietnam. Høyreekstremer grupper er også nevnt i forhold til trusselbildet, men det fremkommer ikke noe i rapporten som tilsier at det foregikk ulovlig overvåking av disse miljøene.

Som et resultat av denne virksomheten var det en del folk som ble utsatt for eksempel yrkesforbud uten at de hadde gjort noe annet "galt" enn å ha vært organisert i "feil" politisk parti.

Det er påfallende at det er AP som igjen er pådrivere for adgangen til å overvåke og registrere vanlige folks kommunikasjon og nettverk, hvilket i grunnen er en indikasjon på at Det Norske Arbeiderparti intet har lært av vår nære historie.

I den nære ettertid av kommisjonens arbeid, ble det også påvist av kommisjonen ble lurt. Mengdevis av arkivmateriale ble destruert og derfor holdt unna kommisjonens gransking.

Lagring av trafikkdata: et verktøy mot alvorlig kriminalitet?

Effektivisering av politiets virkemidler for å etterforske terrorisme og alvorlig kriminalitet er tilhengernes mest brukte argument for DLD. Det finns derimot lite empiri som viser at en langtidslagring av trafikkdata gir en betydelig høyere oppklaringsprosent i politiarbeidet. Ofte er det manglende teknisk og mannskapsmessige kapasitet som begrenser politiets arbeidsmuligheter - ikke manglende tilgang til trafikkdata. Tydelige effekter skulle i midlertidig være en forutsetning for å fullføre et så stort inngrep i borgernes rettigheter. Det må opprettholdes et proporsjonalt forhold mellom dagens trusselbilde og faren for at demokratiske verdier som egentlig skal beskyttes blir underminert.

Politiet har i tillegg i de siste årene fått tilgang til omfattende etterforskningsmetoder gjennom straffelovens § 215a som innebærer blant annet frysing av trafikkdata og kommunikasjonskontroll. Disse tiltakene er, i motsetning til direktivets hensikt, målrettete og det må foreligges en mistanke om en begått straffbar handling for at de tas i bruk.

Gjennom en innføring av DLD blir prinsippet om at enhver er uskyldig til det motsatte er bevist, snudd på hodet. Alle borgere blir behandlet som mistenkte. På denne måten er også menneskerettigheter slik vi kjenner de når det gjelder ytringsfrihet bli satt på prøve.

Kriminelle vil alltid klare å unngå overvåking: lovbrøtterne er ofte et skritt foran den teknologiske utviklingen og muligheter for å unngå lagringer er mangfoldig: bruk av MSN, Skype eller fremmede IP-adresser er ikke noe komplisert for de som ønsker å skjule kriminelt aktivitet. Resultatet er at man hovedsakelig overvåker de lovlydige borgerne og ikke den gruppen man ønsker å få tak i.

Forhold til menneskerettigheter, kildevernet og ytringsfriheten

Direktivet utgjør en trussel mot personvern, pressens kildevern og ytringsfriheten. Personvernet kan når som helst settes til side slik det ble gjort under den kalde krigen. Dette setter direktivet i et tvilsomt forhold til artikkel 8 og 10 i den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonen, et av de hovedargumentene for den norske avdelingen av den internasjonale juristkommisjonen for å advare mot DLD. For å rettferdiggjøre et så stort inngrep som medfører begrensninger i personvern av hvert enkelt borger må de positive sidene av en implementering være klart større enn de negative. I DLD's tilfelle foreligger det derimot ikke noe presserende

samfunnsmessig behov for et så omfattende inngrep- DLD strider dermed både i forhold til proporsjonalitets- og nødvendighetsprinsippet.

Direktivet er også problematisk i forhold til kildevernet og ytringsfriheten i Norge. Hvis politiet skulle ønske å finne ut av pressens kilder kan de bare følge trafikken til den enkelte journalist eller den enkelte avis.

Rent spesifikt mener vi at DLD kan føre til et innholdsmessig inngrep i ytringsfriheten. Vissheten av at trafikkdata og lokasjonsdata om alle dine kontakter og kommunikasjoner både i det virkelige rommet og på Internett blir registrert, og at disse i kan gjøres gjenstand for politimessig etterforskning og analyse, kan være nok til å hemme borgere i utøvelsen av sine friheter til å samles, til å ytre seg, til å søke kontakt med andre individer, og til å søke opplysninger.

Det er viktig å ta inn over oss Georg Johannesens ord om maktas agenda:

”Å gjøre folket styrt og kontrollert i stedet for styrende og kontrollerende”

Sikkerheten ved datalagring

All informasjon kan misbrukes i en gitt situasjon både fra styresmakter og andre. Og potensialet for misbruk er stort når det gjelder DLD. Eksempler for at egentlig sikre data har kommet på avveier finns det mange, både i Norge og i utlandet.

Med en utvidet lagring av trafikkdata oppstår også faren at myndighetene kan bruke informasjon til et annet formål enn de var innhentet for og rammet av de institusjonene som kan få tak i dataene kunne utvides. Dette henger sammen med et definisjonsgap i tolkningen av alvorlig kriminalitet - faller for eksempel skattekriminalitet i stor form inn i kategorien ”alvorlig kriminalitet”?

Lundkommisjonen konkluderte med at det ble gjort overgrep og ulovlig inntrang i folks private sfære under overvåkningen på 1970-80 tallene. Det finnes ingenting som tyder på at slike overgrep vil unngås i prosedyrene med DLD.

Det er heller ikke bare staten som ønsker å vite mer om oss. Det vil også de store samfunnsformende kreftene som forholder seg til oss som konsumenter, forbrukere og aktører på et potensielt marked. Det vil også være mulig for private aktører med mulige utro tjenere som kan innhente og selge informasjon.

Kostnadene av datalagring spiller også en viktig rolle i diskusjonen rundt DLD: sikkert lagringer dyrt og det er Teleselskapene som skal betale regningen. Disse prioriterer å holde kostnadene lave - sannsynligvis med å flytte ansvaret for lagringen til land i Øst- Europa eller Asia. Det kan spørres om en sikker lagring i slike land blir like høyt prioritert som i Norge.

Selv her på landet har det funnet sted flere uhell med lagring av sensitive informasjon, særlig i store og påstått sikre institusjoner. Hvis ikke de klarer å beskytte disse informasjon, hvordan skal da små- og middelstore telebedrifter tilfredsstillere kravet etter en sikker lagring?

Omstridt i EU

Det er ikke bare det norske datatilsynet som har vært krystallklare i sine protester mot DLD. Også tilsvarende myndigheter i samtlige EU-land advarer mot direktivet med den begrunnelse at det overkjører personvernet og behandler lovlydige innbyggere som potensielt farlige kriminelle. EU domstolen har nettopp dømt Sverige for ikke har innført masselagring av data om innbyggernes mobil- og internettrafikk.

I Tyskland bestemte den tyske forfatningsdomstolen i mars 2010 at den tyske implementeringen av DLD er forfatningsstridig. Tidligere har også den rumenske forfatningsdomstolen vurdert den rumenske implementeringen av DLD på den samme måte.

Når det norske Stortinget vurderer en implementering av DLD skulle disse politiske hendelser som har skjedd på det europeiske nivået tas i betraktning.

Konklusjon

EU sitt datalagringsdirektiv opnar for ei generell overvaking av norske borgarar, og er dermed eit massivt inngrep i personvernet. Det er også eit trugsmål mot ytringsfridomen og pressa sitt kjeldevern, og eit klart brot på FN sin menneskerettskonvensjon. Datalagringsdirektivet er heller ikkje noko effektivt verktøy mot alvorleg kriminalitet, som terror og barneporno. Dei som er verkeleg kriminelle, finn lett andre måtar å kommunisera på, som ikkje medfører overvaking. Det blir dermed vanlege lovlydige borgarar som blir utsette for overvaking i staden for dei kriminelle. Historia viser korleis terroraksjonar og kald krig er blitt brukt som påskot for å overvaka folket i ulike land, også vårt. Hordaland Nei til EU ønskjer ikkje tilbake slike tilstandar. Vi konstaterer at det partiet som i si tid stod for overvaking av norske borgarar, er det som no går i spissen for å få innført datalagringsdirektivet. Hordaland Nei til EU oppmodar Stortinget om å nytta seg av resevasjonsretten og avvise direktivet, fordi det er eit trugsmål mot fridomen og rettstryggleiken til norske borgarar.

Hordaland Nei til EU v/styret